

Asia: TEM/1348/03.01.01/2018

Työaikasäntelyä selvittävän työryhmän mietintö – vuosilomalaki

Yleiset huomiot

Yleisluontoiset huomiot

Työryhmän valmisteleva muutosehdotus on myönteinen siltä osin, kun se vihdoin saattaa voimaan Suomessa EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön edellyttämän vähimmäisvaatimuksen oikeudesta neljän viikon palkalliseen vuosilomaan sairaudesta tai lääkinnällisestä kuntoutuksesta johtuvasta poissaolosta huolimatta. Akava kuitenkin katsoo, että esitettyjen vuosilomaa täydentävien lisäpäivien oikeudellinen luonne on osin ristiriidassa Suomea koskevien kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

Vuosilomalain muutosten valmistelun tavoitteena oli yksinkertaistaa säntelyä. Luomalla vuosilomalakiin uusi lisäpäivien käsite laista tulisi kuitenkin entistä monimutkaisempi ja tulkinnanvaraisempi. Esitetty muutos vaikeuttaisi työntekijäpuolella vuosilomalain ymmärtämistä ja näin sairauslomalle tai lääkinnälliseen kuntoutukseen joutuvan työntekijän olisi vaikea itse ilman oikeudellista apua tietää omat oikeutensa ja velvollisuutensa.

Akava vaatii, että esitystä on muutettava siten, että direktiivin edellyttämä vuosiloma koostuu sairauspoissaolojen ja lääkinnällistä kuntoutusta koskevien poissaolojen ajalta kokonaisuudessaan vuosilomasta.

Esityksen vaikutusarviointiin liittyvät huomiot

Lisäpäiviä ei esityksessä katsota työssäoloajaksi eikä vuosilomaan oikeuttavaksi ajaksi. Vaikutusarvioinnissa on otettu kantaa työnantajalle aiheutuviin kustannuksiin. Kustannusten väitetään olevan huomattavasti korkeammat, jos lisäpäiviä käsiteltäisiin kuten vuosilomaa. Esityksestä puuttuu kuitenkin arvio siitä, millaisista kustannuksista on lopulta kyse ja millaisia säästöjä ehdotettu malli tuo. Esityksestä puuttuu myös arvio yritysten hallinnollisen taakan lisääntymisestä lisäpäivien kirjaamisvelvoitteesta johtuen. Esityksessä ei ole myöskään arvioitu tarkemmin muutoksista osa-aikaisille ja määräaikaisille aiheutuvia vaikutuksia. Nämä vaikutukset tulee arvioida ja huomioida esityksessä mahdolliset eroavaisuudet suhteessa vakituisissa työsuhteissa työskenteleviin työntekijöihin.

Pykäläkohtaiset huomiot

7 a § Oikeus vuosilomaa täydentäviin lisäpäiviin sairaudesta tai lääkinnällisestä kuntoutuksesta johtuvan poissaolon ajalta

Esitettyjen vuosilomaa täydentävien lisäpäivien oikeudellinen luonne on osin ristiriidassa Suomea koskevien kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Lisäpäiviä ei esityksessä katsota työssäoloajaksi eikä vuosilomaan oikeuttavaksi ajaksi. Tätä ei ole Akavan näkemyksen mukaan esityksessä juridisesti perusteltu.

ILO:n palkallista vuosilomaa koskevan yleissopimuksen (132) 5 artiklan 4 kohdan mukaan työstä poissaolot, jotka johtuvat asianomaisen työntekijän määräämisvallasta riippumattomasta syystä, kuten sairaudesta, tapaturmasta tai raskaudesta, on laskettava työssäoloajaksi. Tämä todetaan myös työryhmän esityksessä, mutta esitys ei Akavan mielestä huomioi tätä ILO:n yleissopimuksen työssäoloaikaa koskevaa velvoitetta ehdotetuissa muutoksissa.

Työaikadirektiivin 7 artikla takaa oikeuden palkalliseen vuosilomaan, jotta työntekijä voi todella pitää loman, johon hänellä on oikeus. Direktiivi edellyttää, että työntekijälle on maksettava vuosiloman ajalta normaalia palkkaa.

Esitystä on muutettava siten, että direktiivin edellyttämä vuosiloma koostuu sairauspoissaolojen ja lääkinnällistä kuntoutusta koskevien poissaolojen ajalta kokonaisuudessaan vuosilomasta, joka on työssäolon veroista aikaa. Työntekijällä tulee olla esityksessä esitetyn erillisen korvauksen sijasta oikeus vuosilomapalkkaan myös pitkään jatkuneen sairauden tai lääkinnällisen kuntoutuksen vuoksi johtuvan poissaolon ajalta.

26 § Työkyvyttömyyden vuoksi siirretyn vuosiloman ajankohta

Akava katsoo, että esitetty muutos parantaa työkyvyttömyyden vuoksi siirretyn vuosiloman pitämisen edellytyksiä. Tämä on myös työntekijöiden työaika-suojelun ja jaksamisen tukemisen näkökulmasta parannus. Akava esittää, että työryhmän esitystä täsmennetään siten, että siirretty loma on annettava ensisijaisesti lomakaudella

28 § Vuosilomapalkkalaskelma

-

29 § Vuosilomakirjanpito

-

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Muut huomiot

Esitystä koskevat muut huomiot

Esityksessä ei ole lainkaan käsitelty toimeksiantajistaan riippuvaisten itsensätyöllistäjien ja freelancereiden lomaoikeuksia. EU-oikeuden edellyttämiä välttämättömiä muutoksia toteutettaessa olisi käsiteltävä myös toimeksiantajistaan riippuvaisten itsensätyöllistäjien ja freelancereiden oikeus palkalliseen vuosilomaan. EUT:n ennakkoratkaisussa King C-214/16 kyseinen henkilö oli toiminut palkkioperusteisesti ja toimeksiantajansa mukaan King oli ammatinharjoittaja. EU-tuomioistuimen mukaan hän oli työntekijä, jolla oli oikeus palkalliseen lomaan.

Kannisto Miia
Akava ry